

Wegwijs in het erfrecht en in de erfbelasting

Prof. dr. Mr. Ayfer Aydogan

8 mei 2023

The background of the slide is a piece of marbled paper with a complex, organic pattern of grey, white, and light brown veins. A white border is visible around the edges of the paper. The text is centered on the page.

“In this world nothing is certain, except death and taxes”

Benjamin Franklin

1. Relatievermogensrecht

1.1. Situering

Burgerrechtelijk

Federaal

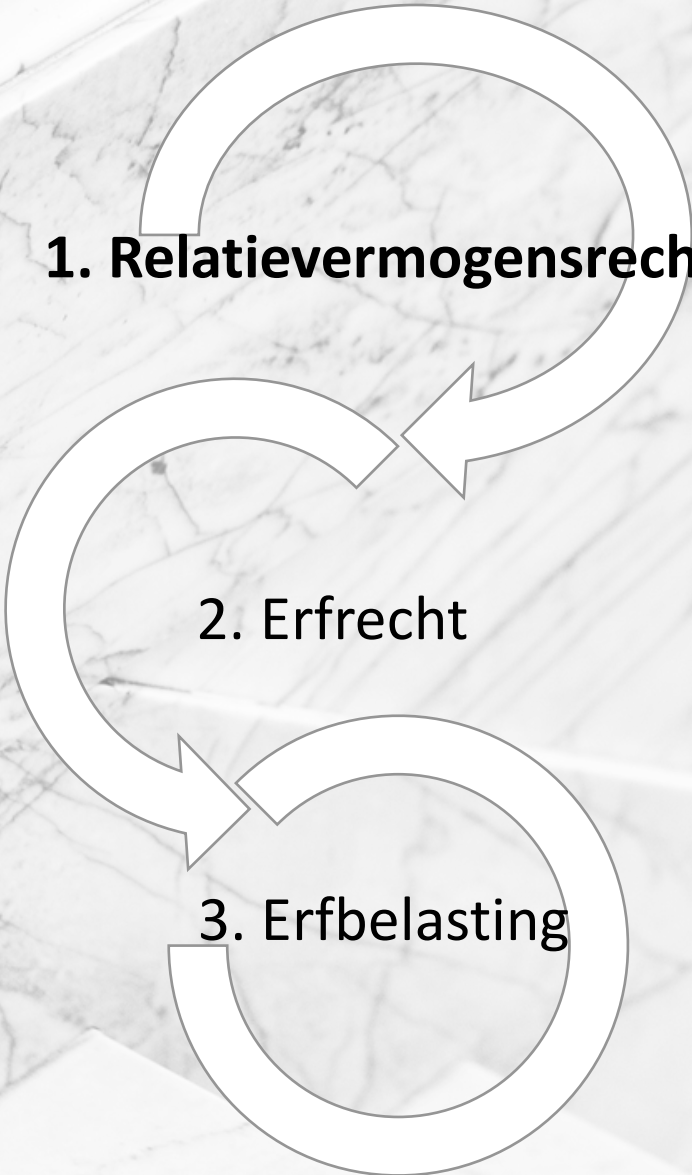
Fiscaal

Vlaanderen

1. Relatievermogensrecht

2. Erfrecht

3. Erfbelasting

1.2. Samenlevingsvormen

FEITELIJKE SAMENWONING

WETTELIJKE SAMENWONING

HUWELIJK

(huwelijksstelsel)

1.3. Huwelijksvermogensrecht

DE DRIE STELSLS : 1. ALGHELE GEMEENSCHAP VAN GOEDEREN

- Met huwelijkscontract
- Principe : één vermogen, alles gemeenschappelijk

Gemeenschappelijk vermogen

1.3. Huwelijksvermogensrecht

DE DRIE STELSLS : 2. ZUIVERE SCHEIDING VAN GOEDEREN

- Met huwelijkscontract
- Principe : twee eigen vermogens, incl. aandeel onverdeeld vermogen met partner (exclusieve onverdeeltheid) of met anderen

1.3. Huwelijksvermogensrecht

DE DRIE STELSLS : 3. WETTELIJK STELSEL

- = Scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten
- Met of zonder huwelijkscontract
- Drie vermogens

1.3. Huwelijksvermogensrecht

DE DRIE STELSLS : 3. WETTELIJK STELSEL

- In bezit vóór huwelijk
- Schenking/Erfenis
- Persoonlijk goed
- ...

= **TE BEWIJZEN**

- Beroepsinkomsten
- Opbrengst uit eigen goed
- Schenkingen/legaten aan beiden
- Goederen waarvan niet bewezen dat eigen

= **VERMOEDEN GEMEENSCHAPPELIJKHEID**

- In bezit vóór huwelijk
- Schenking/Erfenis
- Persoonlijk goed
- ...

= **TE BEWIJZEN**

The background of the slide is a light-colored, marbled pattern with intricate, vein-like textures. Overlaid on this are several white, three-dimensional geometric shapes, including rectangular blocks and a large, complex structure resembling a staircase or a series of overlapping planes, creating a sense of depth and architectural design.

2.Erfrecht

1.1. Situering

Burgerrechtelijk

Federaal

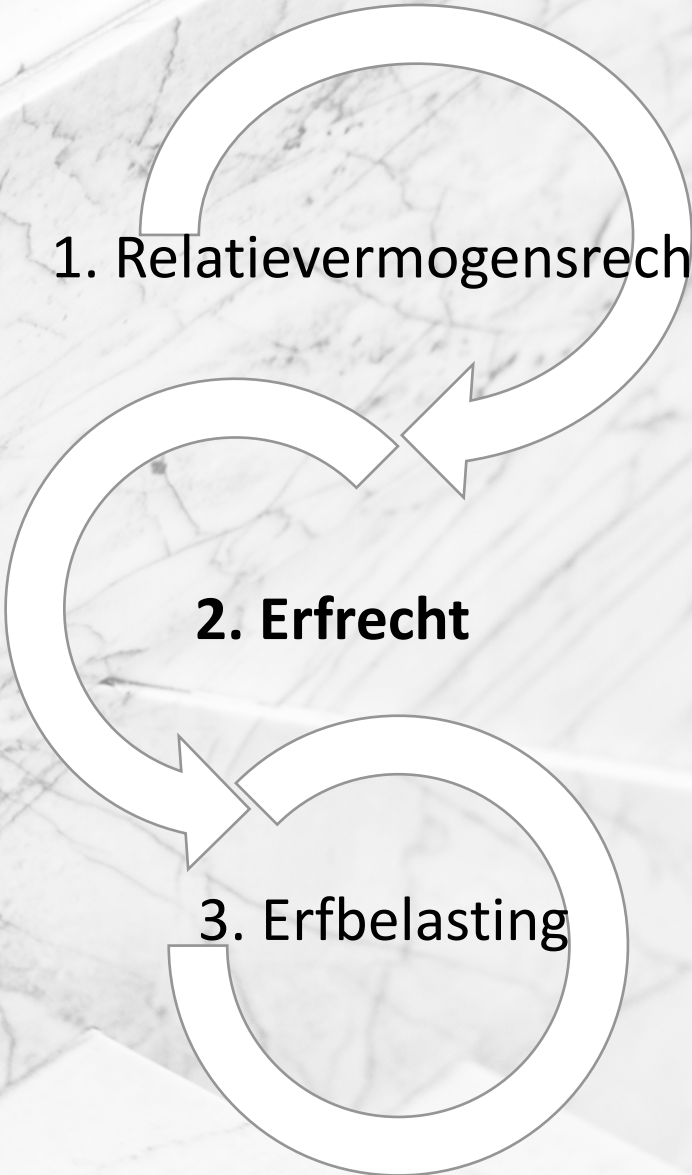
Fiscaal

Vlaanderen

1. Relatievermogensrecht

2. Erfrecht

3. Erfbelasting

2.2. Wettelijk erfrecht

WIE ERFT WAT?

- Marianne, weduwe, overlijdt. Zij heeft drie kinderen waarvan één (dochter Veerle) is vooroverleden.
- Zij stelde geen testament op. Wie erft wat?

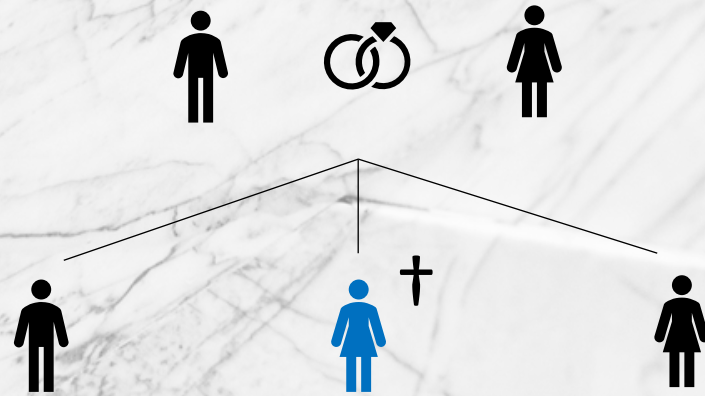
2.2. Wettelijk erfrecht

WIE ERFT WAT?

- Ella, ongehuwd, overlijdt. Haar beide ouders en haar beide broers leven nog.

Wie erft wat?

- Stelt dat één van de broers de nalatenschap verwerp, wie erft wat in deze situatie?

2.2. Wettelijk erfrecht langstlevende partner

Erfrecht langstlevende <u>partner</u>	
Gehuwd RESERVATAIR	Vruchtgebruik 'volledige nalatenschap' (in samenloop met kinderen van de overledene) Let wel: <ul style="list-style-type: none">- Eerst huwelijksvermogensstelsel- Nadien pas nalatenschap TENZIJ: <ul style="list-style-type: none">- Valkeniers
Wettelijk samenwonend <u>NIET</u> RESERVATAIR	Vruchtgebruik gezinswoning + inboedel
Feitelijk samenwonend <u>NIET</u> RESERVATAIR	Erft niet

2.2. Wettelijk erfrecht langstlevende echtgenoot

OEFENING

Pieter en Marianne zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel en hebben 2 kinderen. Pieter heeft een appartement dat door hem alleen werd aangekocht voor het huwelijk. De gezinswoning is het ouderlijk huis van Pieter dat hij bij schenking heeft verkregen van zijn ouders. Pieter overlijdt.

1. Marianne wil weten welke rechten ze zal krijgen op de onroerende goederen.
2. Was de situatie anders geweest als de gezinswoning was ingebracht in het gemeenschappelijk vermogen?

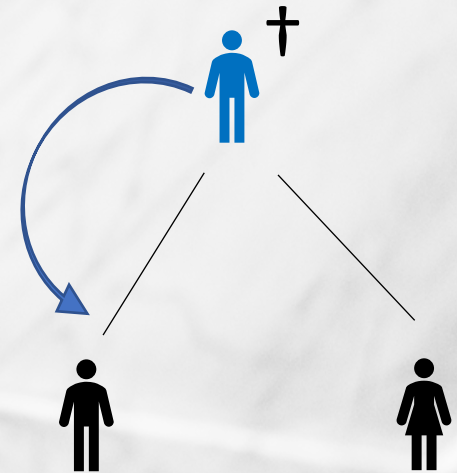
2.3. Verdeling van de nalatenschap

INBRENG

Vader heeft tijdens zijn leven € 50.000 geschonken aan zijn zoon. Zijn dochter heeft nog geen schenkingen gekregen.

Nalatenschap = € 150.000

1. De twee kinderen komen tot de nalatenschap.
2. Wie krijgt wat?

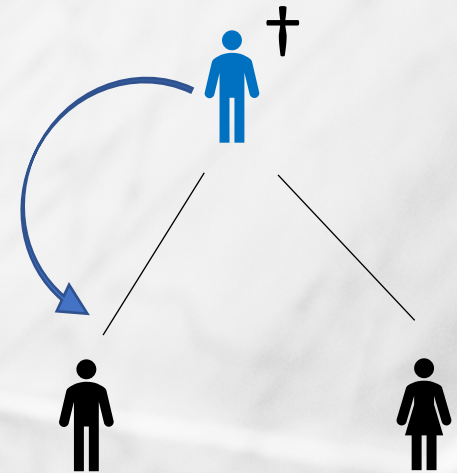
2.3. Verdeling van de nalatenschap

INKORTING

Vader heeft tijdens zijn leven € 50.000 buiten deel geschonken aan zijn zoon. Zijn dochter heeft nog geen schenkingen gekregen.

Nalatenschap = € 150.000

1. De twee kinderen komen tot de nalatenschap.
2. Wie krijgt wat?

2.4. Erfovereenkomsten

Globale erfovereenkomst: familiepact: 'subjectief evenwicht'

- Ouders schenken € 50.000 aan zoon die nog steeds bij ouders inwoont (56 jaar), € 100.000 aan zoon/cardioloog, € 200.000 aan dochter met fysieke handicap.
- Zij vinden dat hun kinderen zo gelijk zijn behandeld. Is dat zo?
- Hoe kunnen zij dit definitief vastleggen?

3.Erfbelastung

1.1. Situering

Burgerrechtelijk

Federaal

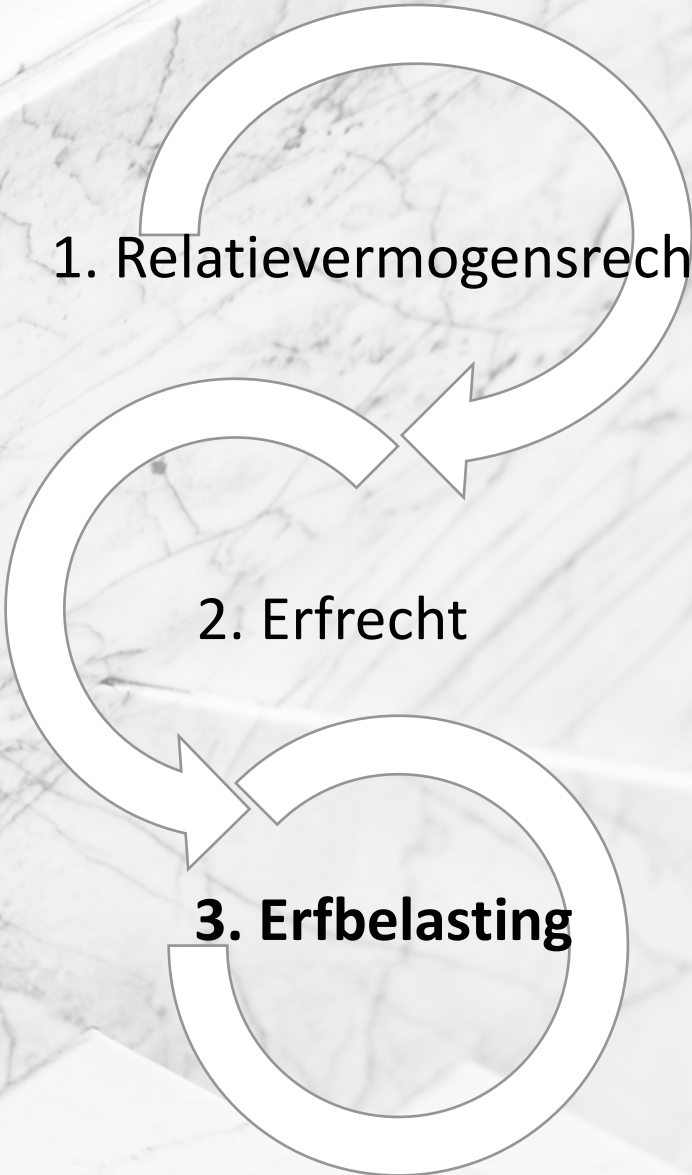
Fiscaal

Vlaanderen

1. Relatievermogensrecht

2. Erfrecht

3. Erfbelasting

3.1. Vlaamse erfbelasting – begrip

Overlijden van een rijksinwoner

Vlaamse rijksinwoners = natuurlijke personen die in het Vlaams Gewest hun domicilie of de zetel van hun fortuin hebben gevestigd.

Opgelet: indien in laatste 5 jaar voor overlijden fiscale woonplaats in verschillende gewesten

- gewest waar men laatste 5 jaar langst de fiscale woonplaats had
- 2,5 jaar + 1 dag vereist in geval van verhuis

vb.: Patrick woonde 20 jaar in Brussel - verhuisde 3 maanden voor overlijden definitief naar Knokke → Brusselse erfbelasting

Overlijden van een niet-rijksinwoner

Toch Vlaamse erfbelasting op vastgoed in Vlaams Gewest van de overledene

3.1. Vlaamse erfbelasting – begrip

Aandachtspunten bij buitenlandse elementen

Overlijden van een rijksinwoner met buitenlands vermogen

Overlijden van een niet-rijksinwoner met vastgoed in Vlaams Gewest

Risico op dubbele erfbelasting

3.2. Erfbelasting – aan belasting onderworpen verkrijgingen

1. Verrijging *door overlijden*

- Ongeacht wijze van waarop men goederen verkreeg
 - Wettelijke devolutie
 - Testament
 - Contractuele erfstelling

2. + !FICTIEBEPALINGEN!

- Verrijgingen *naar aanleiding van* het overlijden
- Situaties die strikt genomen *geen* overdrachten *door* overlijden zijn, maar uitdrukkelijk geïndiceerd worden door de wet/decreet en dus toch belast worden
 - Vb.: niet geregistreerde schenking binnen de 3 jaar voor het overlijden
- “Fictief legaat”

3.2. Erfbelasting – aan belasting onderworpen verkrijging

1/ Niet geregistreerde bankgift van vader aan zoon 2022

2/ Overlijden schenker in 2023

3.2. Erfbelasting – aan belasting onderworpen verkrijgingen

Belaste verkrijgingen door zoon

- Bankgift binnen verdachte periode	€ 500.000
- Nagelaten tegoeden	€ 20.000
Belastbare grondslag	€ 520.000
Zoon betaalt in totaal aan erfbelasting	€ 92.400

3.3. Tarieven

TARIEFGROEP 1: Rechte lijn en tussen partners (uitgebreid toepassingsgebied)

- Berekening per erfgenaam
- Splitsing roerend en onroerend

Schijven in euro	Tarieven
0,01 – 50.000	3%
50.000,01 – 250.000	9%
Vanaf 250.000,01	27%

Partners=

- Gehuwden en wettelijk samenwonenden
- Feitelijk samenwonenden vanaf **min. 1j ononderbroken feitelijke samenwoning + gemeenschappelijke huishouding**

3.3. Tarieven (vergelijking andere gewesten)

Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest	
Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief
€ 0 tot 50.000,00	3%	€ 0 tot 50.000,00	3%	€ 0 tot 12.500,00	3%
€ 50.000,01 tot 250.000,00	9%	€ 50.000,01 tot 100.000,00	8%	€ 12.500,01 tot 25.000,00	4%
Boven € 250.000	27%	€ 100.000,01 tot 175.000,00	9%	€ 25.000,01 tot 50.000,00	5%
		€ 175.000,01 tot 250.000,00	18%	€ 50.000,01 tot 100.000,00	7%
		€ 250.000,01 tot 500.000,00	24%	€ 100.000,01 tot 150.000,00	10%
		Boven € 500.000	30%	€ 150.000,01 tot 200.000,00	14%
				€ 200.000,01 tot 250.000,00	18%
				€ 250.000,01 tot 500.000,00	24%
				Boven € 500.000	30%

3.3. Tarieven: uitwerking in concreto

Voorbeeld 1

Jef overlijdt op 5 mei 2023. Hij laat zijn twee kinderen Sarah en Tom na. De woning van Jef heeft een waarde van 450.000 EUR. Hij heeft 600.000 EUR spaargeld. Elk kind erft de helft van de nalatenschap.

Sarah en Tom betalen elk 17.250 EUR op de helft van de woning en 33.000 EUR op de helft van het spaargeld.

Totale erfbelasting = **100.500 EUR**

Voorbeeld 2

Jef overlijdt op 5 mei 2023. Hij laat zijn drie kinderen Sarah, Tom en Dieter na. De woning van Jef heeft een waarde van 450.000 EUR. Hij heeft 600.000 EUR spaargeld. Elk kind erft $\frac{1}{3}$ van de nalatenschap.

Elk kind betaalt 10.500 EUR op $\frac{1}{3}$ van de woning en 15.000 EUR op $\frac{1}{3}$ van het spaargeld.

Totale erfbelasting = **76.500 EUR**

Voorbeeld 3

Jef overlijdt op 5 mei 2023. Hij laat zijn drie kinderen Sarah, Tom en Dieter na en zijn echtgenote Veerle (74 jaar). De woning van Jef heeft een waarde van 450.000 EUR. Hij heeft 600.000 EUR spaargeld. Elk kind erft $\frac{1}{3}$ van de blote eigendom van de nalatenschap. Veerle erft het vruchtgebruik.

Elk kind betaalt 17.940 EUR. Veerle betaalt 8.460 EUR.

Totale erfbelasting = **62.280 EUR**

3.3. Tarieven

TARIEFGROEP 2: BROERS & ZUSSEN

- Berekening per erfgenaam
- GEEN splitsing roerend en onroerend

Schijven in euro	Tarieven
0,01 – 35.000	25%
35.000,01 – 75.000	30%
Vanaf 75.000,01	55%

3.3. Tarieven: uitwerking in concreto

Voorbeeld 1

Jef overlijdt op 5 mei 2022. Hij laat zijn zus Sarah en broer Tom na. De woning van Jef heeft een waarde van 450.000 EUR. Hij heeft 600.000 EUR spaargeld. Sarah en Tom erven elk de helft van de nalatenschap.

Sarah en Tom betalen elk 268.250 EUR .

Totale erfbelasting = **536.500 EUR**

3.3. Tarieven

TARIEFGROEP 3: ANDEREN

- Globale berekening
- GEEN splitsing roerend en onroerend

Schijven in euro	Tarieven
0,01 – 35.000	25%
35.000,01 – 75.000	45%
Vanaf 75.000,01	55%

3.3. Tarieven: uitwerking in concreto

Voorbeeld 1

Jef overlijdt op 5 mei 2022. Hij laat zijn (petekinderen) nicht Sarah en neef Tom na. De woning van Jef heeft een waarde van 450.000 EUR. Hij heeft 600.000 EUR spaargeld. Sarah en Tom erven elk de helft van de nalatenschap.

Totale erfbelasting = **563.000 EUR**

Sarah en Tom betalen elk 281.500 EUR .

3.4. Uitzonderingen

- Langstlevende partner betaalt geen erfbelasting op de waarde die hij verkrijgt in de gezinswoning
 - gehuwde
 - wettelijk samenwonende
 - feitelijk samenwonende die reeds 3 jaar feitelijk samenwoonde met erflater
- Langstlevende partner geniet van een abbatement van € 50.000 op de verkrijging van roerende goederen → vermindering van de erfbelasting met € 1.500
- Vermindering voor kleine erfdelen → vb. een kleinkind dat max. € 12.500 erft, betaalt geen erfbelasting
- Vast tarief erfbelasting 3% (of 7%) op familiebedrijf

4. Technieken successieplanning

1. Planning via de huwelijksovereenkomst

Wijziging samenstelling vermogens

- **DE INBRENG**
- = een beding tot uitbreiding van het gemeenschappelijke vermogen.
- *Voorbeeld: inbrengende echtgenoot is terminaal ziek*

1. Planning via de huwelijksovereenkomst

Wijziging samenstelling vermogens

- **DE UITBRENG**
= een beding tot inkrimping van het gemeenschappelijke vermogen ten voordele van een eigen vermogen (of beide eigen vermogens).
- *Voorbeeld : andere echtgenoot is terminaal ziek*

2. De schenking

Ultieme planningstechniek

Vastgoed

Tarieven schenkbelasting

Gedeelte van de schenking van euro tot inbegrepen euro	In rechte lijn en tussen partners	Andere personen
0,01 - 150.000	3%	10% (of 9%**)
150.000 – 250.000	9% (of 6%**)	20% (of 17%**)
250.000 – 450.000	18% (of 12%**)	30% (of 24%**)
> 450.000,01	27% (of 18%**)	40% (of 31%**)

** Verlaagde tarieven bij verhuur of energetische renovatiewerken

2. De schenking Vastgoed

➤ Vergelijking

- Vererving onroerend goed (waarde € 800.000) door twee kinderen:
 - Elk kind erft de onverdeelde helft ter waarde van € 400.000
 - € 60.000 erfbelasting per kind of in totaal € 120.000 erfbelasting
- Schenking onroerend goed (waarde € 800.000) aan twee kinderen:
 - Elk kind krijgt de onverdeelde helft ter waarde van € 400.000
 - € 40.500 schenkbelasting per kind of in totaal € 81.000 schenkbelasting

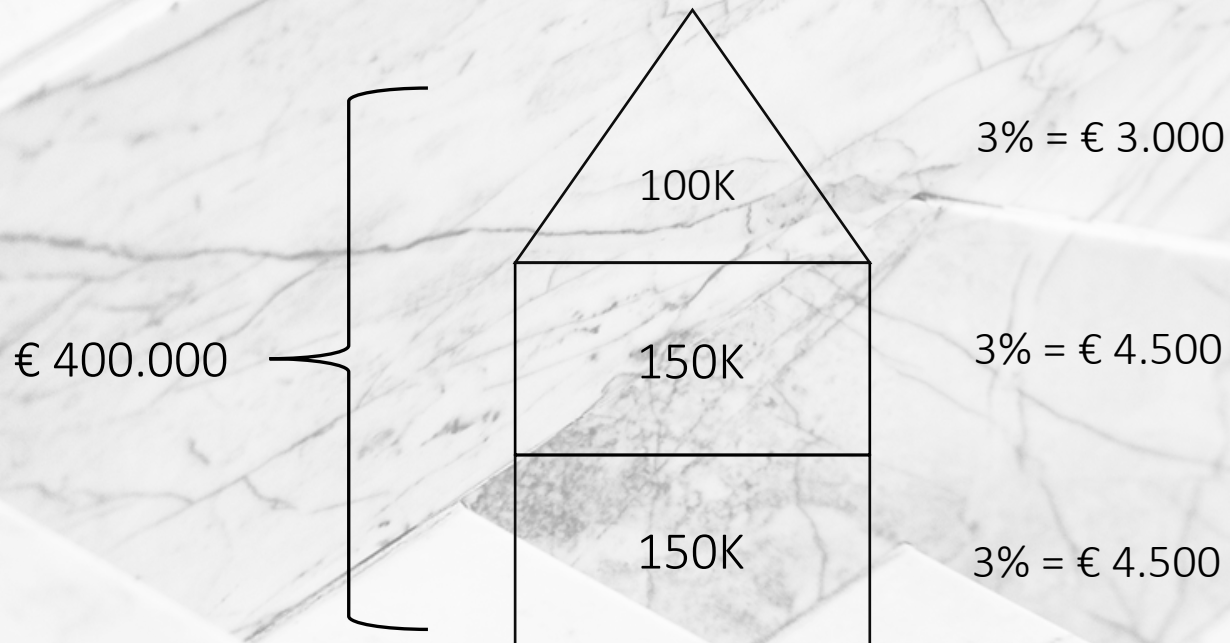
- **Dit kan voordeliger!**

2. De schenking Vastgoed

➤ **Schenken in schijven** (= salami-schenking)

- Telkens € 150.000 aan 3% schenken (ook wanneer OG > € 150.000)
- Let wel! Minstens 3 jaar tussen twee schenkingen: anders progressievoorbehoud (= opduweffect)

Totale schenkbelasting: € 12.000

Vergelijk:

- Schenkbelasting zonder schijven: **€40.500**
- Erfbelasting: **€ 60.000**

2. De schenking Roerende goederen

➤ Soepeler want:

- Niet noodzakelijk via notaris (afhankelijk van voorwerp en modaliteiten)
- Vlak tarief (0 ; 3% of 7%)

! Kaasroute gesloten sinds 15 december 2020

- Schenking roerend kan *in extremis*

2. De schenking Modaliteiten

- Mogelijkheid om voorwaarden, lasten en modaliteiten toe te voegen
 - Voorbehoud van vruchtgebruik: controle- en inkomstenbehoud
 - Beding van terugkeer
 - Uitsluitingsclausule
 - Vervreemdingsverbod
 - Lijfrente

3. De gesplitste aankoop van vastgoed

- Vaak is er op latere leeftijd de wens om bijkomend onroerend goed te verwerven
- Echter minder interessante fiscale planningsmogelijkheden met onroerend goed dat reeds behoort tot vermogen van persoon
- Oplossing : ouder koopt VG – kind koopt BE
- Gesplitste aankoop als toverformule !(?) ... let op fictiebepaling!

4. Testamenten

Doel = afwijken van de wettelijke verdeling / vererving

Vorm

- **Eigenhandig**
 - ‘aan de keukentafel’
 - Handgeschreven, ondertekend en gedagtekend
- **Notarieel**
 - Vaak voorkeur omwille van traceerbaarheid en uitvoerbaarheid bij overlijden

Vaak gebruikt in volgende situaties:

- Bescherming van de langstlevende partner
 - **Legaat van de volle eigendom van de gezinswoning**
- Bepaalde erfgenamen meer of minder nalaten (vb. gehandicapt kind)
- Fiscale optimalisatie
 - **Vermogen spreiden over meerdere erfgenamen (vb. kleinkinderen betrekken)**

5. Zorgvolmacht

- Geen overlijden maar onbekwaamheid bij leven
- Quid vermogensbeheer?
- **(curatief) BEWIND** = Gerechtelijke bescherming voor personen die omwille van hun gezondheidstoestand (mentaal of fysiek) niet in staat zijn hun (vermogensrechtelijke en/of persoonlijke) belangen te behartigen
 - Door Vrederechter: vonnis
 - Op vraag van iedere belanghebbende
- **(preventief) ZORGVOLMACHT** = Buitengerechtelijke bescherming voor personen die al dan niet omwille van hun gezondheidstoestand zich niet kunnen of willen inlaten met hun vermogensrechtelijke (en bepaalde persoonlijke) belangen
 - Notariële akte
 - Sleutel voor successieplanning na onbekwaamheid

Met dank

Prof. dr. Mr. Ayfer Aydogan

Tel.: 03 259 09 59

a.aydogan@hcgb-advocaten.be